

Avtals- yrkanden för Väg-och banavtalet 2023

Bygg- och Installationssektorns gemensamma utgångspunkter

Lågkonjunkturen är en realitet

Kriget i Ukraina bidrar, tillsammans med energikris, kraftigt höjda räntor och råvarupriser, till att försvaga konjunkturen både nationellt och internationellt. Detta bidrar till att byggkostnaderna ökar i en takt som historiskt sett är unik samtidigt som efterfrågan på medlemsföretagens traditionella tjänster minskar.

I en allt mer föränderlig omvärld är det nu extra viktigt för arbetsgivarparterna att fokusera på vad som krävs i kollektivavtalen för att få våra medlemsföretag att öka sin konkurrenskraft och stärka sin överlevnad i ett allt tuffare konkurrensläge.

Behovet av stärkt konkurrenskraft

Svenska företag möter ett fortsatt ökat kostnadstryck samtidigt som det råder stor osäkerhet om hur produktivitet utvecklingen kommer att se ut de närmaste åren. Om kostnadstrycket ökar utan att produktivitet utvecklingen förbättras riskerar det att över tid slå ut företag och jobb. Med tanke på detta är det viktigt att bibehålla den faktiska produktionstiden så hög som möjligt.

Bygg- och Installationssektorn är i produktivitetshänseende särskilt utsatt eftersom vi har en hög andel personalberoende arbete, låg andel automation och outvecklad digitaliseringsteknik i produktionen. Sektorn är mer än tidigare utsatt för en allt mer hårdnande konkurrens, från svenska företag som har anställda och saknar kollektivavtal men även från utländska företag som har annan kostnadsbild.

Kollektivavtal som stödjer medlemsföretagens konkurrenskraft

- **Trygga jobben och verksamheten – attraktiva kollektivavtal**

Inom sektorn måste vi gemensamt arbeta än mer fokuserat med att förändra våra kollektivavtal så att de stödjer medlemsföretagens behov av att vara konkurrenskraftiga. Utan konkurrenskraftiga företag försvinner investeringar, arbetstillfällen och grunden för Sveriges välbefinnande och den svenska modellen. Specialiseringen i branschen och företag med skilda affärsidéer och verksamhetsupplägg kräver att parterna tar ansvar för att kollektivavtalen anpassas till den rådande verkligheten. Sådana förändringar ökar kollektivavtalens attraktionskraft för både företag och medarbetare.

- **Medarbetare med rätt kompetens**

Flertalet av våra medlemsföretag har svårt att matcha medarbetare med rätt kompetens. För att möta branschens behov och trygga kompetensförsörjningen är det viktigt att vi attraherar rätt personer som får möjlighet att utvecklas inom sitt yrke och skapa långsiktiga karriärvägar. Till viss del handlar det om att skapa fler ingångar och ge flexibla utvecklingsmöjligheter. Ökande IT-användning och nya hjälpmedel samt digitalisering ställer nya krav på företag och medarbetare vilket i sin tur påverkar kollektivavtalen.

Svensk Bygg- och Installationssektor behöver större handlingsfrihet och mångfald. En viktig förändring handlar således om att öka flexibiliteten, i våra kollektivavtalsregler, kring att anställa och utveckla medarbetare i verksamheten.

- **Säkra arbetsmiljön**

Att ha en säker och trygg arbetsmiljö är fundamentalt för både företag och medarbetare. Detta gäller såväl de fysiska faktorerna som de psykosociala. Det bästa resultatet nås genom långsiktig lokal samverkan mellan företaget och skyddsombud på såväl företagsnivå som på den enskilda arbetsplatsen. Möjligheterna till detta lokala ansvar måste förstärkas. Alla från företagsledningen till den enskilda medarbetaren ska vara medvetna om sitt ansvar för arbetsmiljön.

- **Ordning och reda i samverkan**

Att skapa en sund konkurrens i Bygg- och Installationssektorn är en viktig uppgift för parterna. Stoppar vi inte oseriösa företag är det skadligt för hela branschen. Tillsammans måste vi utveckla kollektivavtalen så att nya, ofta mindre arbetsgivare, väljer att ansluta sig till ett väl fungerande kollektivavtalsystem. Medlemsföretagen måste få utökad möjlighet att ta in kollektivavtalsbundna bemanningsföretag eller UE på ett enklare sätt.

Vi står upp för kollektivavtalen

Bygg- och Installationssektorns arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer har tillsammans en viktig och ansvarsfull uppgift. Vi måste gemensamt se till att vända utvecklingen så att fler företag väljer att omfattas av kollektivavtal. Ju fler företag som ansluter sig till en arbetsgivarorganisation desto mer stärks kollektivavtalets legitimitet vilket bidrar till en sund arbetsmarknad.

Parterna bör ha en gemensam målsättning – att stärka kollektivavtalens ställning. Bara tillsammans kan vi utveckla branschen och trygga jobben i Bygg- och Installationssektorns medlemsföretag.

Samverkansavtal

Vi vill fullfölja det arbete som inletts i Bygg- och Installationssektorn som syftar till att skapa ett förhandlings-/samverkansavtal som omfattar samtliga arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer. Det är vår övertygelse att ett sådant avtal kan utgöra en grund för en mer framåsyftande sektor och mer konstruktiva avtalsförhandlingar.

Övergripande förhandlingsmål för Bygg- och Installationssektorn:

1. *Långsiktigt hållbar lönebildningsprocess*
Allt fler medlemsföretag i våra branscher har behov av att regelverken förändras så att medarbetare och företag på ett förutsägbart och tydligt sätt kan hantera lönebildningen. Detta skapar möjlighet både för medlemsföretaget att anpassa sig och behålla sin konkurrenskraft samt för dess medarbetare att utvecklas i nya riktningar.
2. *Ordning och reda.*
Ett allt större antal företag och medarbetare omfattas inte av våra kollektivavtal. Vi måste söka en konstruktiv dialog kring lösningar som gör att fler ser kollektivavtalen och de rättigheter och skyldigheter som dessa medför som konkurrenskraftiga både för medarbetare och för företag.

3. *Verksamhetsanpassning av arbetstider och produktion*

Det är viktigt för både företag och medarbetare att verksamheten kan anpassas till de förhållanden som råder där produktionen drivs. Det kan ske genom att öka möjligheten till verksamhetsanpassade arbetstidsregler så företagen kan säkra jobben och de anställda lokalt kan påverka sin arbetstid och få ihop sitt livspussel samtidigt som den faktiska produktionstiden bibehålls.

4. *Kompetensförsörjning*

Det är ett gemensamt intresse att fler väljer att arbeta i Bygg- och Installationssektorn. Det kan ske genom integration av nyanlända, ökad mångfald, ökad möjlighet att ta hand om personer långt ifrån arbetsmarknaden och att öka andelen kvinnor. Att säkra arbetsmiljön är ett viktigt verktyg för att skapa en attraktiv bransch att jobba i. Vi måste skapa fler ingångar och öka våra attityd- och informationsåtgärder för att få fler att välja Bygg- och installationssektorn.

5. *Kompetensutveckling*

Vi bedömer att våra företag och medarbetare behöver rustas för en allt mer föränderlig utveckling inom vår sektor. Det betyder att det måste finnas möjlighet för företagen att vid behov utbilda medarbetare för att bli mer lätttröliga för framtida förändringar i verksamheten inklusive skapa nya befattningar.

BYGGFÖRETAGEN

Byggföretagens yrkanden till Seko, Service- och Kommunikationsfacket, inför avtalsförhandlingarna 2023

1. Arbetstid

Byggföretagen ser i dag att dess medlemsföretags beställare i allt större utsträckning kräver att underhålls- och reparationsarbeten utförs på tider som medför så små störningar som möjligt för allmänheten. Företagen behöver kunna möta beställarnas krav och bibehålla sin konkurrenskraft i den allt mer konkurrensutsatta sektor de verkar i. Därför är det viktigt att arbetstidsreglerna i Väg- och Banavtalet förändras på så sätt att de enklare medger en mer flexibel och företagsanpassad utläggning av arbetstiden.

Enligt nuvarande regler i kap. 2 § 6 är den ordinarie arbetstiden 40 timmar per helgfri vecka och läggs ut med åtta timmar per dag under veckans fem första dagar. Ordinarie arbetstid börjar tidigast kl. 06.00 och slutar senast kl. 17.30. Om arbetsgivaren vill lägga ut arbetstiden på annat sätt fordras enligt nuvarande regler en lokal överenskommelse (kap. 2 § 2).

- 1.1. Byggföretagen yrkar att arbetstidsreglerna ändras på så sätt att den ordinarie arbetstiden ska vara i genomsnitt 40 timmar per helgfri vecka (exklusive raster) måndag till och med fredag. Begränsningen om åtta timmar per dag ska tas bort. Arbetstidskorridoren, dvs. ramarna för den ordinarie arbetstiden, utökas till kl. 18.00. Som följd härav börjar obekvämt arbetstid räknas först från kl. 18.00.
- 1.2. Byggföretagen yrkar vidare att vid beställarkrav, tillträde till spår/väg, säkerhets- och arbetsmiljöskäl eller liknande ska arbetsgivare ha rätt att, med iakttagande av gällande skyddsregler, lägga om den ordinarie arbetstiden på sätt som krävs för att tillmötesgå sådana krav.
- 1.3. Med övertid ska förstås sådan arbetstid som överstiger avtalat arbetstidsmått per vecka eller annan lokalt överenskommen begränsningsperiod.
- 1.4. Byggföretagen yrkar vidare att det ska vara möjligt för arbetsgivare att träffa en överenskommelse om arbetstidsförläggning direkt med representant för medarbetarna på arbetsplatsen och/eller del av arbetsplatsen.
- 1.5. Vidare yrkas att det ska vara möjligt för arbetsgivare och medarbetare att träffa en individuell arbetstidsöverenskommelse om annan förläggning av den ordinarie arbetstiden än vad som gäller för arbetsplatsen i övrigt. Om överenskommelsen sker på medarbetarens önskemål ska OB-tillägg inte utgå för sådan tid som, enligt överenskommelsen, förläggs utom ordinarie arbetstid.
- 1.6. Byggföretagen yrkar att arbetsgivarens rätt att beordra övertid, som framgår av bestämmelsen i kap. 2 § 25 st. 1-2, ska förtydligas.
- 1.7. Byggföretagen yrkar att det införs en reglering av mertid.

- 1.8. Byggföretagen yrkar att bestämmelsen om dygnsvila (kap. 2 § 4) ändras i enlighet med arbetstidslagen genom införande av direktundantag avseende nattarbete för vissa verksamheter, möjlighet till avvikelser från dygnsvila samt kompletteras med regler om kompensationsledighet vid avvikelser från dygnsvila.

Jour och beredskap

- 1.9. Byggföretagen yrkar att vid beställarkrav som innebär en så pass kort inställetid att det inte går att lösa genom beredskap ska frågan kunna hanteras genom jour. Tillåtligheten av jour ska förtydligas i Väg- och Banavtalet. Det åligger lokala parter att träffa överenskommelse om jour och villkoren för den.
- 1.10. Byggföretagen yrkar att det i avtalet ska införas tydliga bestämmelser om jour i enlighet med arbetstidslagen så att jourtid inte belastar beräkningen av övertidstimmar.
- 1.11. Byggföretagen yrkar att det görs ett redaktionellt förtydligande av bestämmelsen om beredskap. Om arbetsgivaren bedriver sådan verksamhet är medarbetaren skyldig att utföra beredskapsarbete.

2. Öka möjligheterna till individuell lön

- 2.1. Enligt kap. 3 § 2 med vidare hänvisning till kap. 21 kan arbetsgivare, efter överenskommelse med lokal facklig organisation, tillämpa lokal lönebildning i företaget. Enligt nuvarande regler får företag som tillämpar företagsvis lönebildning fördela endast halva höjningen av utgående lön individuellt. I syfte att ge reglerna om företagsvis lönebildning större genomslag yrkar Byggföretagen att nämnda begränsning tas bort helt ur Väg- och Banavtalet.

3. Löneregler

- 3.1. Byggföretagen yrkar att det förtydligas att arbetsgivare har rätt att ensidigt besluta om lönetillägg/ansvarstillägg.
- 3.2. Byggföretagen yrkar att det förtydligas att arbetsgivare har möjlighet att tillämpa ensidigt beslutade mobilitetstillägg vid längre resor.
- 3.3. Byggföretagen yrkar att avdragsreglerna vid påbörjande och avslutande av anställning ändras på så sätt att utgående lön inte kan överstiga ordinarie månadslön.

4. Förberedelse- och avslutningsarbete

- 4.1. Nuvarande reglering omfattar maskinförare med yrkesbevis samt förare av bil och vissa andra fordon (fordonsförare enligt kap. 3 §§ 5-6). Ett antal fordonsförare omfattas inte av bestämmelsen. Byggföretagen yrkar att förare av samtliga typer av fordon och arbetsredskap ska omfattas av bestämmelsen.

5. Resereglerna

- 5.1. Byggföretagen yrkar att reglerna i kap. 4 om förrättningstillägg ska förtydligas på så sätt att förrättningstillägg inte utgår permanent i det fall samråd före arbetets start har uteblivit, utan att samråd kan hållas även därefter.

6. Arbetsgrupper

- 6.1. På flera arbetsplatser utför en och samma arbetstagare arbetsuppgifter som faller in under olika kollektivavtal. Detta är ett återkommande problem för vissa arbetsgivare och arbetstagare.
- 6.2. Byggföretagen anser att det kollektivavtal under vilket verksamheten huvudsakligen bedriver arbete ska vara det avtal som tillämpas oavsett vilken arbetsuppgift som för tillfället utförs. Byggföretagen yrkar därför att parterna tillsätter en arbetsgrupp där berörda fackförbund och arbetsgivarorganisationer ingår, i syfte att skapa en tydligare huvudsaklighetsprincip för avtalsöverskridande arbeten.
- 6.3. Byggföretagen yrkar att en gemensam arbetsgrupp med Gröna arbetsgivare, Seko och Kommunal tillsätts i syfte att se över regler för gränsdragning mellan Väg- och Banavtalet och Trädgårdsanläggningsavtalet.
- 6.4. Byggföretagen yrkar att en arbetsgrupp tillsätts i syfte att dels utarbeta tillämpningsanvisningar, dels göra en redaktionell översyn av reglerna om arbete i bergum, kap. 14.

7. Allmänna ordningsregler

- 7.1. Byggföretagen yrkar att arbetsledningsrätten ska bekräftas i kollektivavtalet.

8. In- och utlåning

- 8.1. Byggföretagen yrkar att in- och utlåning ska möjliggöras mellan Väg- och Banavtalet och Trädgårdsanläggningsavtalet.

9. Anställningsskyddsreglerna

- 9.1. Byggföretagen yrkar att det införs en branschanpassad anställningsform avseende tidsbegränsade anställningar.
- 9.2. Byggföretagen yrkar att möjligheten att tillämpa 12 månaders provanställning ska gälla för samtliga lärlingar.

10. Avtalsperiod

- 10.1. Avtalsperiodens längd och utlöpningsdatum får fastställas under de kommande avtalsförhandlingarna.

Byggföretagen förbehåller sig rätten att komplettera yrkandena.

Stockholm den 15 februari 2023

Mottages

Mats Åkerlind
Vice vd, förhandlingschef
Byggföretagen

Sandra Lindström
Avtalsansvarig
Seko, Service- och Kommunikationsfacket